

ยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ตามหลักธรรมาภิบาล

Thai Private Higher Education Administrative Strategies Based on Good Governance Principles

อํารง รัตนกรานเดช และ อภิภา ปรัชญพฤทธิ์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการคือ ๑) ศึกษาสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ๒) พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มผู้บริหารระดับกลาง กลุ่มคณาจารย์และบุคลากรระดับปฏิบัติงาน และกลุ่มนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระและสถิติเชิงบรรยาย วิเคราะห์สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ต่อจากนั้นใช้เทคนิค SWOT วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล นำผลการวิเคราะห์มากำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล และตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์โดยวิธีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยในระดับมาก ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

Abstract

The objectives of this research study are twofold, namely: 1) to study and analyze the actual level of use of principles of good governance in the management & administration of Thai private higher education institutions. 2) to develop and propose administrative strategies, based on principles of good governance, for Thai private higher education institutions. The instrument used in this research were question for interview, questionnaires. The research study involve a sample composed of chief executive, middle management, officers & teaching staff and students. The collected data were initially tested using content analysis and descriptive statistics. Thereafter, they were subjected to a SWOT analysis to check for appropriateness, and to develop a managerial strategy model.

The research study's findings tells us the situation of the management & administration of Thai private higher education institutions. It reveals a high level of use of the principles of good governance in the management & administration of Thai private higher education institutions. The study shows that the following 6 principles of good governance are in use in the managerial strategies of Thai private higher education institutions: Adherence to the Rule of Law, Use of Ethical Moral Principles, Transparency, Principle of Active Involvement of Stakeholders, Empowerment and "Giving Responsibility", Principle of Main Value.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักธรรมาภิบาล หรือ Good Governance คือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยประเทศไทยมีการตื่นตัวและนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างแพร่หลายมากขึ้น ดังเห็นได้จากรัฐบาลประกาศใช้ธรรมาภิบาลเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม

พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา และจากการนำแนวคิดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนี้เอง แนวคิดดังกล่าวได้แผ่ขยายไปสู่องค์กรต่างๆ อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กระทรวงการคลัง และรัฐวิสาหกิจนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปี พ.ศ. ๒๕๔๔ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการก็ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รวมไปถึงวงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้

ในหลากหลายรูปแบบ ยกตัวอย่าง เช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับ ดูแลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ได้มีการจัดทำมาตรฐานที่เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ทั้งในระดับชาติ และระดับอุดมศึกษาที่มีความครอบคลุมทุกองค์ประกอบคุณภาพว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งระบุถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาอย่างชัดเจนในองค์ประกอบที่ ๗ ของการประกันคุณภาพ นอกจากนี้ในกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๕) ยังได้ระบุถึงการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาตอนหนึ่งว่า “ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยและอุดมศึกษาในภาพรวม กล่าวคือ หากสถาบันอุดมศึกษามีกลไกการกำหนดทิศทางที่ดีและก้าวหน้า พร้อมกับการขับเคลื่อน โดยการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การกิจของมหาวิทยาลัยก็สำเร็จลุล่วงไปได้” จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันอุดมศึกษา เป็นสิ่งที่มีใช้เป็นเพียงหลักการที่น่าสนใจเท่านั้น แต่เป็นหลักสำคัญที่มีส่วนให้การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาของไทยเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่การนำแนวคิดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาของไทยยังไม่มีรูปแบบ แผนงาน และยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ

ศึกษาสภาพและแนวทางของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อนำผลจากการศึกษามาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

๒. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้แก่ ๑) ด้านหลักนิติธรรม ๒) ด้านหลักคุณธรรม ๓) ด้านหลักความโปร่งใส ๔) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ๕) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ ๖) ด้านหลักความคุ้มค่า ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี และรองอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๓๒ สถาบัน กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนระดับกลาง ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการหลักสูตร และผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๓๒ สถาบัน

กลุ่มบุคลากรระดับปฏิบัติงาน ได้แก่ คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๓๒ สถาบัน และกลุ่มนิสิตนักศึกษา ได้แก่ นายกองค์การนิสิตนักศึกษา หรือนายกสโมสรนักศึกษา หรือคณะกรรมการองค์การนิสิตนักศึกษา หรือคณะกรรมการสโมสรนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๓๒ สถาบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ดำเนินการวิจัยโดยวิเคราะห์สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้คือ ๑) ศึกษาเอกสารเพื่อวิเคราะห์สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ๒) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาระดับสูง ๓) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่แจกให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาระดับกลาง กลุ่มบุคลากรระดับปฏิบัติงาน และกลุ่มนิสิตนักศึกษา แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสังเคราะห์ เพื่อสรุปสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ขั้นตอนที่ ๒ จัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ดำเนินการวิจัยโดยนำผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ตามหลักธรรมาภิบาล ในขั้นตอนที่ ๑ มาเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ขั้นตอนที่ ๓ การตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ ๑) ตรวจสอบ และประเมินร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอุดมศึกษา (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบและประเมินร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้น ๒) สรุปผลการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ ๑ สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

๑.๑ สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดย การสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน ๓๒ สถาบัน ได้ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของ

การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน ดังนี้คือ

ด้านหลักนิติธรรม

จุดแข็งของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมมี ๕ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีกฎ ข้อบังคับ และระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ๒) กฎ ระเบียบ และข้อบังคับมีความเป็นธรรม ๓) กฎ ระเบียบ และข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของบุคลากร ๔) บุคลากรเต็มใจปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ๕) บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบต่างๆ จุดอ่อนของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีกฎ ระเบียบ และข้อบังคับมากเกินไป ๒) กฎ ระเบียบ และข้อบังคับไม่เหมาะสมกับสถานศึกษา ๓) กฎ ระเบียบ และข้อบังคับไม่เหมาะสมกับยุคสมัย ๔) บุคลากรไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับอย่างตรงไปตรงมา โอกาสของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม มี ๓ ข้อ กล่าวคือ ๑) กฎหมายเอื้อให้มหาวิทยาลัยสามารถประกอบการได้อย่างมีอิสระ ๒) กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๕) กำหนดทิศทางและนโยบายด้านธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการอุดมศึกษา ๓) นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษามากขึ้น อุปสรรคของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม มี ๓ ข้อ กล่าวคือ ๑) ทิศทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาในระดับชาติยังไม่ชัดเจน ๒) สำนักงานคณะ

กรรมการการอุดมศึกษา ยึดกฎ เกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติมากเกินไป ๓) สถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศเป็นคู่แข่งมากขึ้น ทำให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศปรับตัวให้สามารถรับมือต่อการแข่งขันที่มีสูงขึ้น

ด้านหลักคุณธรรม

จุดแข็งของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีนโยบายในการบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้อง ติงาม ๒) บุคลากรมีความตระหนักในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม ๓) บุคลากรเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนที่ดีให้กับนักศึกษา ๔) บุคลากรมีระเบียบ วินัย มีความซื่อสัตย์ และจริงจังต่อสถาบัน จุดอ่อนของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมมี ๓ ข้อ กล่าวคือ ๑) ผู้บริหารระดับสูงเลือกปฏิบัติ มีการใช้อำนาจและดุลยพินิจอย่างไม่เป็นธรรม และไม่เสมอภาค ๒) สถาบันไม่มีความชัดเจนในการส่งเสริม สนับสนุน และรณรงค์ให้บุคลากรเกิดคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ๓) ความแตกต่างระหว่างบุคคล และการได้รับการอบรมสั่งสอนของแต่ละบุคคลของบุคลากร โอกาสของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมมี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) รัฐบาลกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม ๒) องค์การภาครัฐและเอกชนทั่วโลกให้ความสำคัญกับการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม (Good Governance) มากขึ้น อุปสรรคของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ด้านหลักคุณธรรมมี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ๒) หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริม สนับสนุน คุณธรรม จริยธรรมสำหรับสถาบัน อุดมศึกษา ยังไม่มีอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านหลักความโปร่งใส

จุดแข็งของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส สามารถเรียกตรวจสอบข้อมูลได้ ๒) สถาบันมีระบบการตรวจสอบจากภายในและภายนอกที่ชัดเจน ๓) สถาบันมีระบบ กลไกการทำงานเพื่อป้องกันความไม่โปร่งใส ๔) สถาบันกำหนดกระบวนการ และวิธีปฏิบัติงานอย่างชัดเจน จุดอ่อนของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีขั้นตอนการดำเนินงานหลายขั้นตอน ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า ๒) การประเมินพิจารณาผลงานประจำปีไม่สอดคล้องกับแผนงานและผลงานของบุคลากร ๓) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง ๔) การอนุมัติงบประมาณยังขาดการมีส่วนร่วมในทุกระดับ โอกาสของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส มี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๕) กำหนดแนวทางการพัฒนา โดยใช้หลักการ Financial autonomy เพื่อสร้างความชัดเจน และความโปร่งใสในการบริหารการเงินอุดมศึกษา ๒) สถาบันอุดมศึกษา

สร้างระบบกำกับดูแลตนเองอย่างดี เกิดความโปร่งใส มั่นใจและสามารถตรวจสอบได้ อุปสรรคของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส มี ๑ ข้อกล่าวคือ ๑) การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบของเอกชน ทำให้ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ทั้งหมด

ด้านหลักการมีส่วนร่วม

จุดแข็งของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายของสถาบัน ๒) นักศึกษา บุคลากร และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินการต่างๆ ของสถาบัน ๓) สถาบันเปิดโอกาสให้นักศึกษา บุคลากร และชุมชนได้แสดงความคิดเห็นโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ๔) สถาบันมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการในด้านต่างๆ ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถาบัน จุดอ่อนของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีการบริหารงานในรูปแบบของธุรกิจเอกชนจึงไม่สามารถให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น และกำหนดนโยบายของสถาบันได้อย่างอิสระ ๒) สถาบันไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถาบัน ๓) การเข้ามามีบทบาทสำคัญของชุมชนในกิจกรรม และการดำเนินงานต่างๆ ของสถาบันมีน้อย ๔) บุคลากรไม่ใช่โอกาสที่ได้ในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โอกาสของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ของไทยตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วมมี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันอุดมศึกษามุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง บุคลากรมีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ ความคิดริเริ่มเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ ๒) ระบบการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษา มีการปรับรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น อุปสรรคของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม มี ๑ ข้อ กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้การเข้ามีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานของสถาบันไม่สามารถทำได้ในทุกกระบวนการ

ด้านหลักความรับผิดชอบ

จุดแข็งของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีการกำหนดภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ทุกตำแหน่งอย่างชัดเจน ๒) บุคลากรมีความสำนึก และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองสูง ๓) สถาบันกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน ๔) สถาบันกระตุ้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง จุดอ่อนของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ มี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) การบริหารจัดการภาระงานของบุคลากรไม่เป็นระบบ ๒) ภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานมีมากเกินไปทำให้

รับผิดชอบงานได้ไม่เต็มที่ ๓) สถาบันขาดการรณรงค์ส่งเสริม ให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อสังคม ๔) ผู้บริหารระดับสูงขาดการเอาใจใส่ในการบริหารจัดการ โอกาสของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ มี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ๒) รัฐบาลมีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อประชาชนและต่อสังคมโดยรวม อุปสรรคของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ มี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) มาตรการกระตุ้นแรงจูงใจให้คณาจารย์มีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาการและวิชาชีพแก่สังคมมีน้อย ๒) สถาบันอุดมศึกษาไม่มีบทบาทในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และประเทศชาติเท่าที่ควร

ด้านหลักความคุ้มค่า

จุดแข็งของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่ามี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันมีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ๒) สถาบันมีหลักการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ๓) สถาบันใช้ทรัพยากรบุคลากรได้ถูกต้อง ตรงตามความสามารถ ๔) สถาบันใช้งบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ และมีตัวชี้วัดการใช้งบประมาณที่ชัดเจน จุดอ่อนของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

ด้านหลักความคําค่ามี ๔ ข้อ กล่าวคือ ๑) บุคลากรขาดความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ ๒) การใช้ทรัพยากรต่างๆ ของสถาบันอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ ๓) สถาบันขาดการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าให้กับบุคลากร ๔) สถาบันขาดการติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นรูปธรรม โอกาสของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคําค่ามี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) สถาบันอุดมศึกษาปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขันมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ๒) เกิดการยกระดับการให้บริการและการทำงานของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อตอบสนองความคาดหวัง และความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อนหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อุปสรรคของการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคําค่า มี ๒ ข้อ กล่าวคือ ๑) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศมีมากขึ้นส่งผลต่อการพิจารณาถึงความคําค่าในการลงทุน ๒) เครือข่ายความร่วมมือทางด้านทรัพยากรระหว่างสถาบันอุดมศึกษายังไม่มีชัดเจน

๑.๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยในภาพรวมแต่ละด้านตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน พบว่าผู้บริหารระดับกลาง คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และนิสิตนักศึกษา จำนวน ๔๕๔ คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยในภาพรวมในแต่ละด้านตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้านอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ ๒ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ตามหลักธรรมาภิบาล โดยกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ด้านหลักนิติธรรม ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ระดับแผนงาน ๒ ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ระดับโครงการ ๔ ยุทธศาสตร์

๒. ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ด้านหลักคุณธรรมประกอบด้วยยุทธศาสตร์ระดับแผนงาน ๓ ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ระดับโครงการ ๑๐ ยุทธศาสตร์

๓. ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ด้านหลักความโปร่งใส ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ระดับแผนงาน ๓ ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ระดับโครงการ ๔ ยุทธศาสตร์

๔. ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ด้านหลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ระดับแผนงาน ๓ ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ระดับโครงการ ๙ ยุทธศาสตร์

๕. ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ด้านหลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ระดับแผนงาน ๓ ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ระดับโครงการ ๔ ยุทธศาสตร์

๖. ยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ด้านหลักความคุ้มค่าประกอบด้วยยุทธศาสตร์ระดับแผนงาน ๓ ยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์ระดับโครงการ ๖ ยุทธศาสตร์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล” มีประเด็นอภิปราย ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล มีประเด็นอภิปรายดังนี้

๑.๑ สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมในการบังคับใช้กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ของสถาบันอย่างเป็นธรรม สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (๒๕๔๒) ที่กล่าวว่า หลักนิติธรรมได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล ด้านหลักคุณธรรมผู้บริหารส่วนใหญ่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมในการกำหนด

นโยบายในการบริหารงาน โดยยึดหลักความถูกต้องดีงามและส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีความตระหนักในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรมเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนที่ดีให้กับนักศึกษา และมีระเบียบ วินัย มีความซื่อสัตย์ และจริงจังต่อสถาบัน สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (๒๕๔๒) ที่กล่าวว่าหลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อุดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล และจัดระบบการตรวจสอบจากภายในและภายนอก รวมถึงกำหนดกระบวนการและวิธีปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (๒๕๔๒) ที่กล่าวว่าหลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการใช้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ด้านหลักการมีส่วนร่วมพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม ในการเปิดโอกาสให้บุคลากร นักศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายของสถาบัน และมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การดำเนินการต่างๆ ของสถาบัน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นโดยผ่านช่องทางต่างๆ สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (๒๕๔๒) ที่กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำหรับประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ ด้านหลักความรับผิดชอบพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบในการกำหนดภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรในทุกตำแหน่งอย่างชัดเจน และกระตุ้นจิตสำนึกเพื่อให้บุคลากร และนักศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ต่อสังคมและต่อประเทศชาติ สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (๒๕๔๒) ที่กล่าวว่าหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน ด้านหลักความคุ้มค่าพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่าในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากร และงบประมาณที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (๒๕๔๒) ที่กล่าวว่าหลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่

ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

๑.๒ สภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล มีข้อค้นพบจากการวิจัยว่าสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารระดับกลาง คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่ามีการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในทุกด้านในระดับมาก มีเพียงด้านหลักการมีส่วนร่วมในบางประเด็นที่มีความคิดเห็นที่อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับกลุ่มผู้บริหารระดับกลาง คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่นำมาอภิปรายถึงสภาพการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน พบว่ามีความสอดคล้องกันโดยทั้งสองกลุ่มเห็นว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยและมีลักษณะของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะการบริหารงานของแต่ละสถาบัน ซึ่งในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยในปัจจุบันมุ่งเน้นในด้านของความยุติธรรม มีคุณธรรม เน้นการมีส่วนร่วม โปร่งใส และตรวจสอบได้ สอดคล้องกับบรรดาศักดิ์ อูวรรณโณ (๒๕๔๒) ที่กล่าวว่าธรรมา-

ภิบาล (Good Governance) นับเป็นหลักการจัดการในการบริหารสมัยใหม่ที่เน้นความเท่าเทียมกัน ความยุติธรรม ความสุจริต และความโปร่งใสในสังคม และสอดคล้องกับทวิศิลป์ กุลนภาดล (๒๕๔๔) ที่กล่าวว่าการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเน้นด้านความยุติธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้

ส่วนที่ ๒ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยได้เลือกรายการจับคู่จุดแข็งและโอกาสมาใช้กำหนดยุทธศาสตร์ระดับแผนงานและโครงการ ซึ่งจัดเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่มีจุดแข็งและได้รับโอกาสมากที่สุด มีความสอดคล้องกับศรีวงศ์ สุมิตร (๒๕๓๗) ที่กล่าวว่าผู้บริหารองค์กรควรกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้าง ปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดให้มาหาประโยชน์อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับวัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (๒๕๔๔) ที่กล่าวถึงกลยุทธ์ขยายตัวว่าองค์กรส่วนใหญ่ดำเนินกลยุทธ์ขยายตัวทำให้องค์กรได้เปรียบจากประสบการณ์ทำงาน และดำเนินการขยายธุรกิจขององค์กร แต่อย่างไรก็ตามมีการเลือกรายการวิเคราะห์จับคู่จุดแข็งและอุปสรรค จับคู่จุดอ่อนและโอกาส จับคู่จุดอ่อนและอุปสรรค สำหรับกำหนดยุทธศาสตร์ระดับแผนงานและโครงการซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค ยุทธศาสตร์เพื่อลดจุดอ่อนและให้ได้รับโอกาสมากที่สุด และยุทธศาสตร์เพื่อลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรคตามลำดับ

การนำเสนอยุทธศาสตร์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยในด้านต่างๆ ทั้ง ๖ ด้าน ในลักษณะของแผนงานและโครงการเป็นแผนปฏิบัติงานที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาได้ และจากการตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาของไทยตามหลักธรรมาภิบาล โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอุดมศึกษา(Connoisseurship) แล้วได้รับความเห็นชอบว่าแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยได้จริง นอกจากนี้แผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยได้ตามบริบทของแต่ละสถาบัน โดยที่ในแต่ละสถาบันสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะการบริหารงานของแต่ละสถาบัน เนื่องจากในการบริหารงานสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนของไทยในปัจจุบันลักษณะการบริหารงานที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวนี้ จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้แต่ละสถาบันสามารถกำหนดทิศทางแผนงานและโครงการในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยโดยยึดหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารงาน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ และเป็นองค์ความรู้ด้านการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้

จากการที่ได้ค้นพบว่าการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยมีการใช้หลักธรรมาภิบาล แต่ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและบุคลากรในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลดังนี้

๑.๑ ผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่ระดับสภามหาวิทยาลัย และผู้บริหารระดับสูงควรสร้างความเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารมหาวิทยาลัยด้วยการนำข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมถึงกรอบยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้เพื่อการกำหนด และกำกับนโยบายในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เกิดการปฏิบัติ

๑.๒ หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล ควรนำกรอบยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาลที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษารายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์ นำไปพัฒนา ปรับปรุง และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบัน

๑.๓ สถาบันควรจัดการฝึกอบรม ให้ความรู้ จัดเสวนาชมสร้างเครือข่ายเปิดเวที แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสนับสนุนการวิจัยองค์กรและนวัตกรรมการบริหารนโยบาย (Governance) และการจัดการ (Management) ให้กับผู้บริหารทุกระดับ ตั้งแต่การบริหารระดับสูง คือมหาวิทยาลัย ลงไปถึงคณะ ภาควิชา สาขา รวมทั้งให้การฝึกอบรมผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้สอนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้แก่วิทยาลัยด้วยการสร้างผู้นำ (Leadership) การบริหารนโยบายหรือธรรมาภิบาล และการจัดการ (Governance and Management)

๑.๔ ปรับโครงสร้างการบริหารธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัย กำหนดที่มาและระบบการคัดเลือกนายกสภามหาวิทยาลัย และคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เช่น ศิษย์เก่า สมาคมวิชาชีพ วิชาการ ชุมชน มีส่วนร่วมในคณะกรรมการสรรหา

๑.๕ กำหนดให้มีการประเมินมหาวิทยาลัยเชิงธรรมาภิบาลอย่างครบวงจร ตั้งแต่นายกสภามหาวิทยาลัยไปจนถึงผู้บริหารระดับภาควิชา พร้อมตัวชี้วัดที่เหมาะสม

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง“ยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังนี้

๒.๑ ควรทำการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับผลการนำยุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบัน

อุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล
ไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อนำผลการวิจัย
ไปพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชนของไทยตามหลักธรรมาภิบาล
ที่เหมาะสมกับสภาพของสถาบันแต่ละแห่ง และ
เป็นกลยุทธ์ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

๒.๒ ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ
การพัฒนามาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์การ
ประเมินมหาวิทยาลัยเชิงธรรมาภิบาลอย่างครบ
วงจรของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภท เพื่อ
พัฒนามาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน
ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๖. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สถาบันพระปกเกล้า. ๒๕๔๔. **การศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ๒๕๔๒. **การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : วิทยุชุมชน.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์และคณะ. ๒๕๔๔. **รายงานการวิจัยเรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. ๒๕๔๕. **ธรรมาภิบาล**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์น้ำฝน จำกัด.
- ทวีศิลป์ กุลนาคดล. ๒๕๔๔. **การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน)
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. ๒๕๔๖. **Strategic Planning : The Art of Mapping Organization toward Excellence**. กรุงเทพฯ : บริษัท อินโนกราฟฟิกส์ จำกัด.
- ศรีวงศ์ สุมิตร. ๒๕๓๗. **การวางแผนกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวางแผนและพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. ๒๕๔๒. **ระเบียบว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ราชกิจจานุเบกษา**. ๑๑๖ (๖๓๔) ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ : ๑๑-๑๒. และข้อเสนอโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดผลการพัฒนา ระบบบริหารจัดการที่ดี เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๔๔. (พฤศจิกายน).

ผู้เขียน

นายรํารง รัตนกรานุเดช นิสิตปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการ
และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิกา ปรัชญพฤทธิ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย
การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย